

I tu, ho entens ?

Tarda d'estiu. Tarda de calor, llibre i gandula. Temps de relectura. Inqüestionablement, el pòsit dels anys fa més profitoses les relectures. Com deia Joan Fuster, només hi ha una manera seriosa de llegir, que és rellegir. Rellegir permet noves interpretacions i fa descobrir episodis i passatges ocults a la primera volta. Aquest agost, doncs, vaig retornar a *Barcelona a mitjan segle XIX. El moviment obrer durant el bienni progressista (1854-1856)* editat el 1976, un d'aquests llibres que, a criteri de qui signa, ajuden a valorar i estimar el relat i la composició històrica. Vaig rellegir les seves 1.536 pàgines en dos volums escrites per Josep Benet i Casimir Martí, aquest darrer fill de Vilanova i la Geltrú. I ara que ve a tomb, potser caldria anar-se plantejant l'homenatge que es mereix per part de la seva ciutat, ara que enfila cap els noranta. Primer director de l'Arxiu Nacional de Catalunya, Creu de Sant Jordi i una extensa obra d'investigació històrica. Pensem-hi. Parlem, doncs, d'un text que, malgrat la concreció del títol, té un clar esperit de globalitat. Un llibre de història amb majúscules que posa en evidència allò que molts saben però pocs admeten: les dificultats reals d'entendre i interpretar la història. De com de confuses i canviants poden ser les situacions i les persones. Altres elements semblen decididament invariables, com les complexes relacions d'entesa entre Catalunya i Espanya. S'hi explica de com Ferran VII va ignorar una mostra de teixits catalans perquè allò "era cosa de mujeres", i perquè, evidentment, l'home era incapaç d'entendre el fenomen de la revolució industrial. Fa temps, en un de tants viatges a Madrid per qüestions laborals, vaig fixar-me en l'estàtua eqüestre del general Baldomero Espartero on hi destacava la llegenda: "A Espartero, el Pacificador". No era ell qui havia suggerit – i fet ! – de bombardejar Barcelona cada cinquanta anys ?. Dit això, o no s'entén res, o s'entén tot. Però, ai las !, el text de Benet i Martí recull un manifest

de juliol de 1855 publicat per la classe obrera vilanovina on el general Espartero –Duque de la Victoria, entre altres títols– era lloat i reivindicat: “la clase obrera quiere asociación, orden, Isabel II constitucional y Espartero, que para nosotros son los ídolos más adorados, y sacrificaremos nuestras vidas en su defensa”. Deu-n’hi do. Un dels homes més odiats pels catalans pocs anys abans, ara era defensat i aclamat pels obrers vilanovins com un sòlid baluard del progressisme. Però això no és tot. Al dietari del vilanoví Josep Ventosa i Massana hi trobem aquest apunt del 31 de juliol de 1854: “Cantose el tedeum por el triunfo de la revolución. Se hicieron tres días de iluminaciones y hubo músicas. En diferentes partes se veia el retrato de Espartero como si fuese un santo”. I nosaltres que només fa quatre dies que vam córrer a retirar el seu nom d’un carrer de la ciutat !. Més enllà de la defensa del personatge, vull posar de relleu les dificultats de jutjar i interpretar alguns fets històrics. Quin Espartero homenatjava el nostre carrer ?. Vull recordar que Espartero fou un personatge respectat per la Segona República, que els franquistes van voler canviar el nom del seu carrer a Madrid pel del General Mola, i que moltes mares i pares posaven orgullosos el nom de Baldomero al seu fill. Com indica l’historiador Adrian Shubert: “Espartero ha sido borrado de la memoria histórica española”. Potser s’escau d’aplicar-nos la popular dita madrilenya “ tenim uns collons com el cavall d’Espartero”. Sovint, els fets son senzills de relatar, la seva interpretació, no tant. Només cal veure el tractament que en fan els mitjans de d’allò que va passar abans d’ahir. La dissecció de la realitat és un poliedre d’infinite cares. Així, doncs, quin Espartero recordem, el que va bombardejar Barcelona o el que van aclamar les classes populars vilanovines ?. Quin Jordi Pujol recordarà la història, el que va encapçalar més de vint anys d’obra de govern, o el dels diners sense regularitzar a Andorra?. Com jutjarà la història la Unió Europea, com aquella comunitat que va assentar les bases de la concòrdia després de segles de guerres, o

aquella que va permetre la mort de milers de refugiats i immigrants a les platges de la Mediterrània ?. Certament, preguntes incòmodes que avui no podem contestar. Per cert, al llibre de Benet i Martí hi surten moltes referències vilanovines. Del paper de Creus i Corominas com a negociador a Madrid intercedint a les vagues obreres, o de com l'activista local Jaume Puig fou executat erròniament pels militars ..., perquè es van equivocar de geperut !. Només pretenia aportar unes reflexions per fer entendre que tot és molt difícil d'entendre. Ens entenem, oi ?

Albert Tubau

(Article publicat al Diari de Vilanova el 18 de desembre de 2015)